

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจและสังคมที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกให้อยู่ดีกินดีมีสันติสุขโดยอาศัยหลักการช่วยเหลือตัวเองและช่วยซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน ดังนั้นสหกรณ์จึงเป็นทั้งสถาบันทางเศรษฐกิจและสถาบันทางสังคม เพราะสหกรณ์มิได้มุ่งสร้างเฉพาะความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มุ่งสร้างความเป็นธรรมและสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมด้วย ดังนั้นสหกรณ์จึงเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่หลาย ๆ อย่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (วันทนีย์ ภูมิภักทราคม และคณะ. 2540 : 200)

ในบรรดาประเทศต่าง ๆ ยอมรับว่าสหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะนำความมั่นคงมาสู่ประเทศชาติ ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสหกรณ์ได้พิสูจน์ตัวเองให้เห็นว่าสามารถแก้ข้อบกพร่องของระบบทุนนิยมที่มีอยู่ ส่วนในระบบเศรษฐกิจแบบผสมสหกรณ์ก็สามารถจะสนองโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น โครงการปฏิรูปที่ดิน โครงการปรับปรุงการตลาด เป็นต้น มักมีผู้กล่าวว่าความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ย่อมเป็นเครื่องชี้นำอันสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นได้พัฒนาไปแล้วเพียงใด (มังกร ชัยพันธุ์. 2529 : 78) ทั้งนี้ก็เพราะว่ากิจการของสหกรณ์เป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากประชาชนมีการศึกษาคี มีความขยันขันแข็ง มานะอดทนในการประกอบอาชีพ มีความสามัคคีกลมเกลียวกันและมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าในภาคเอกชนหรือภาครัฐบาลในทางตรงกันข้ามถ้าปราศจากสิ่งดังกล่าวแล้วสหกรณ์จะเจริญก้าวหน้าขึ้นมาไม่ได้

ในประเทศที่ขบวนการสหกรณ์เจริญ มีความเข้มแข็งมั่นคงแล้ว เช่น ในประเทศสวีเดน นอร์เวย์ เดนมาร์ก อิสราเอล สหกรณ์จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพราะสหกรณ์เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจสถาบันหนึ่งซึ่งสมาชิกร่วมมือกันจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหา

ทางเศรษฐกิจของตนเอง ดังนั้น สหกรณ์จึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนี้ (สุริยะ
เจียมประชาชนรากร. 2529 : 7 - 8)

1. สหกรณ์เป็นสถาบันการเงิน เงินทุนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอันหนึ่งในการพัฒนา
เศรษฐกิจโดยเฉพาะในการพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชน สหกรณ์เป็นสถาบันเงินทุนโดย
จัดหาเงินทุนให้สมาชิกได้กู้ยืมไปลงทุนหรือประกอบอาชีพในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ทำให้สมาชิกมีงาน
ทำมากขึ้นและมีรายได้สูงขึ้น นอกจากนั้นสหกรณ์ยังได้ให้เงินกู้ระยะยาวแก่สมาชิกในการซื้อที่ดิน
หรือลงทุนทรัพย์สินถาวรอีกด้วย นอกจากสหกรณ์จัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมแล้ว สหกรณ์ยัง
รับฝากเงินจากสมาชิกอีกด้วย สหกรณ์จึงเป็นเสมือนธนาคารในท้องถิ่นที่รวบรวมเงินออมของ
สมาชิกเพื่อการระดมทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สหกรณ์จึงเป็นสถาบันเงินทุนที่สำคัญ
เพราะสหกรณ์ได้อำนวยประโยชน์และให้บริการแก่คนทุกชนชั้น ทุกอาชีพและทุกสังคม
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทที่บริการของธนาคารยังเข้าไม่ถึง

2. สหกรณ์เป็นสถาบันการผลิต สหกรณ์เป็นสถาบันการผลิตหรือองค์การผลิต
ที่สำคัญยิ่งไม่เพียงองค์การผลิตอื่นๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม เป็นต้น
การผลิตนี้ หมายรวมถึง การผลิตโดยสมาชิกของสหกรณ์รายบุคคลและการผลิตโดย สหกรณ์เอง
เช่น สมาชิกของสหกรณ์ทำการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง และการประกอบอาชีพอื่นๆ
ในที่ดินของตน สหกรณ์การเกษตรทำหน้าที่แปรรูปผลิตผลทางเกษตร เช่น แปรรูปข้าว ข้าวโพด
มันสำปะหลัง นมเนย เป็นต้น หรือ สหกรณ์รูปพิเศษที่ทำหน้าที่ผลิตน้ำตาล ฝ้าย ยามาแมลง
เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป ออกจำหน่ายทำให้สมาชิกมีงานทำ มีรายได้ ซึ่งเป็นผลการพัฒนาอาชีพ
และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แก่ชุมชนในท้องถิ่นอีกด้วย

นอกจากสหกรณ์เป็นสถาบันการผลิตสินค้าแล้ว สหกรณ์ยังเป็นสถาบันผลิตบริการ
ซึ่งมีมากมาย เช่น บริการสาธารณูปโภคอื่น ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา การขนส่ง การประกันภัย
การรักษาพยาบาล การเคหะ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความเดือดร้อนของ
ประชาชน ก็สามารรวมกันดำเนินงานในรูปสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาความจำเป็นในบริการเหล่านี้ได้

3. สหกรณ์เป็นสถาบันการตลาด ในประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไป ธุรกิจการค้า
หรือกิจการด้านการตลาด มักจะตกอยู่ในมือของบุคคลกลุ่มน้อย ซึ่งมุ่งดำเนินการเพื่อแสวงหากำไร
อย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงรายได้หรือตอบแทนอันยุติธรรมแก่ลูกค้า ดังนั้น สหกรณ์จึงเข้ามาทำ
หน้าที่นี้เสียเอง เพื่อจัดการเอาไรด์เอาเปรียบและการค้ากำไรเกินควรให้หมดไปจากสังคม เช่น

สหกรณ์การเกษตรมีฉางและโรงสีสำหรับซื้อข้าวจากสมาชิกเอง หรือรับซื้อและจำหน่ายข้าวโพดเอง ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เมล็ดพันธุ์พืช หรือเครื่องจักรเครื่องมือการเกษตรมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูก

สำหรับสหกรณ์ผู้บริโภครหรือร้านสหกรณ์นั้น สหกรณ์ก็มีหน้าที่ในการจัดสินค้าและเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูก และสหกรณ์ก็จะแบ่งเงินปันผลตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ให้อีกด้วย

สหกรณ์เป็นทั้งสถาบันทางเศรษฐกิจ และเป็นสถาบันหรือขบวนการทางสังคมในขณะเดียวกันด้วยจุดมุ่งหมายของสหกรณ์ในด้านสังคม คือ การส่งเสริมการศึกษา (หลักสหกรณ์สากลข้อ 5) ส่งเสริมเสรีภาพของมนุษย์ตามแนวทางประชาธิปไตย (หลักสหกรณ์สากลข้อ 2) เสริมสร้างความสามัคคีและความเข้าใจอันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและจิตใจ (ถวิล เติศประเสริฐ. 2526 : 261) กล่าวคือ

1. สหกรณ์เป็นสถาบันให้การศึกษา การศึกษาในที่นี้มิได้หมายความว่าแต่เพียงการสอนให้รู้หลักวิธีการ กฎหมาย และกฎข้อบังคับเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาในความหมายกว้างเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองอันเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ สหกรณ์มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกทั้งในด้านวิชาการและอุดมการณ์ การให้การศึกษาอบรมในด้านการอาชีพตลอดจนด้านศีลธรรมจรรยา เพราะสหกรณ์มุ่งที่จะฝึกอบรมให้สมาชิกเป็นคนดีมีศีลธรรมและทำตัวเป็นประโยชน์ต่อสังคม

2. สหกรณ์เป็นสถาบันการปกครอง สหกรณ์ถือว่าเป็นโรงเรียนสอนให้คนเรียนรู้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยไปในตัว เพราะสหกรณ์เป็นองค์กรของประชาชนผู้เป็นสมาชิก ควบคุมโดยสมาชิกและเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ในกระบวนการควบคุมสหกรณ์การประชุมใหญ่ การมอบอำนาจหน้าที่ การวินิจฉัยปัญหาโดยหมู่คณะ การเลือกตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารกิจการของสหกรณ์ ล้วนเป็นวิธีปฏิบัติแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้สหกรณ์จึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น

สหกรณ์ไม่ใช่จะเป็นเพียงสถาบันที่ให้ความรู้ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่เป็นสถาบันปฏิรูปและส่งเสริมความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคมด้วย โดยพยายามขจัดความแตกต่างระหว่างชนชั้น ตัวอย่างในเรื่องนี้เห็นได้จากหลักการควบคุมตามหลักประชาธิปไตยหนึ่งคนออกเสียงได้เพียงหนึ่งเสียง โดยสหกรณ์ยึดถือความเป็นมนุษย์มากกว่าเงินทุน

3. สหกรณ์เป็นสถาบันบริการสังคม สหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการพบปะสังสรรค์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข่าวสารและวิทยาการ ด้านต่าง ๆ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมสัมมนา การจัด นิทรรศการการแสดง เป็นต้น นอกจากนี้ สหกรณ์ยังเป็นสถาบันทางศีลธรรมอีกด้วย เพราะ มุ่งที่จะสร้างและฝึกอบรมสมาชิกให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ไม่ให้เอาใจเอาเปรียบซึ่งกันและกัน แต่ให้ ช่วยเหลือกันมีความสามัคคีธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สุขมาสู่สมาชิกและสังคมโดยรวม

4. สหกรณ์เป็นสถาบันพัฒนาครู สหกรณ์ถือว่าเป็นสถาบันที่ช่วยพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ช่วยให้คนมีทั้งความรู้ความชำนาญและทัศนคติที่ดี กล่าวคือ ด้วยการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกทั้งในด้านวิชาการ ด้านอาชีพที่ดี ด้วยวิธีการดำเนินงาน ตามหลักและวิธีการของสหกรณ์ที่ดี ช่วยพัฒนาให้สมาชิกมีความรู้ความชำนาญในการประกอบ อาชีพ มีความคิดริเริ่ม มีสติปัญญาเพิ่มขึ้น ทำให้เลิกอบายมุข และรู้คุณค่าของการประหยัด เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นก็มีการออมเพื่อความมั่นคงของการดำรงชีวิต สหกรณ์ยังสอนให้คนมีศีลธรรม จรรยา มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน แต่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะ นำมาซึ่งความอยู่ดีกินดีมีสันติสุขในสังคมนั่นเอง หากขาดเสียซึ่งสหกรณ์แล้วสังคมอาจจะ ไม่ได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องหรือไม่ดีเท่าที่ควร

ประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2457 ช่วยปลายรัชกาลที่ 5 เพื่อ ช่วยเหลือชาวนาที่ยากจน การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2458 พระราชราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ในขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเลือก สหกรณ์แบบไรฟไฟเซน คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็กสมาชิกมีความรับผิดชอบ ร่วมกันง่ายแก่การควบคุม จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่ได้รับเลือกให้จัดตั้งสหกรณ์ เพราะ เป็นจังหวัดที่ผู้คนไม่หนาแน่น โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้” จัดทะเบียนเมื่อ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 โดยมีพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ ในระยะแรกสหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้มีสมาชิกจำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน 3,080 บาท โดยแยกเป็นเงินจากค่าธรรมเนียมแรกเข้า 80 บาท และทุนจำนวน 3,000 บาท โดยอาศัยเงินกู้ จากเบงกัลสยามกัมมาจลจำกัด (ธนาคารไทยพาณิชย์) มีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ (กระทรวง การคลัง) เป็นผู้ค้ำประกันเสียดอกเบี้ยให้ธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี และคิดดอกเบี้ยจาก สมาชิกในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งเงินต้นในปีแรก จำนวน 1,300 บาท

แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกสามารถส่งคืนเงินต้นได้ถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบี้ยได้ครบทุกราย แสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการสหกรณ์มาใช้สามารถช่วยเหลือ ชาวนาที่เดือดร้อนได้ และจากความสำเร็จของสหกรณ์วัดจันทร์ รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรก ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2471 อีก 3 ครั้ง พระบัญญัติฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอื่นๆ ได้ ส่งผลให้การจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทยขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2480 ร้านสหกรณ์ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชื่อร้าน สหกรณ์บ้านเกาะจำกัดสินใช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 279 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพ ในปี พ.ศ. 2511 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เพื่อเปิดโอกาสให้สหกรณ์ขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียวรวมกันเป็นขนาดใหญ่ สามารถดำเนินธุรกิจแบบเอนกประสงค์ ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่กับสมาชิกมากกว่า และในปีเดียวกันนี้ได้มีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศไทย ติดต่อบริษัทต่างประเศกับสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการดำเนินธุรกิจ (สุริยะ เจียมประชนารากร. 2543 : 14)

การสหกรณ์ในประเทศไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่ยากจน สหกรณ์จะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมที่ช่วยแก้ไขปัญหาค่าครองชีพและความยากจนและช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

รัฐบาลได้สนองนโยบายโดยปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรา 85 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์โดยรัฐบาล ได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2542 เป็นต้นไป

จึงกล่าวได้ว่า สหกรณ์เป็นสถาบันประเภทหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกล่าวคือ สหกรณ์มีการรวมคนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และร่วมกันดำเนินธุรกิจ ดังนั้นองค์กรใดจะเป็นสหกรณ์ได้จะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้ (สุริยะ เจียมประชนารากร. 2543 : 14)

1. เป็นกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเดียวกันอย่างน้อยหนึ่งอย่าง
2. ทำความตกลงดำเนินการร่วมกันในทางเศรษฐกิจด้วยเจตนารมณ์ที่จะช่วยตนเอง

โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. ในการดำเนินการร่วมกัน ได้ร่วมกันจัดตั้งวิสาหกิจ (Enterprise) ขึ้น โดยการลงทุนและจัดการร่วมกัน

4. วิสาหกิจที่ดำเนินการร่วมกันจะต้องมีวัตถุประสงค์จำเพาะ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสมาชิกและครอบครัว

ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แบ่งประเภทของสหกรณ์ออกเป็น 6 ประเภท

1. สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพการเกษตร โดยดำเนินธุรกิจแบบเอนกประสงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

2. สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่มีสมาชิกประกอบอาชีพทางการประมง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ

3. สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกร ได้มีที่ทำกินพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้น พื้นฐานการให้สินเชื่อการรวมกันซื้อ รวมกันขาย และการส่งเสริมการเกษตร

4. สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินที่กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์หรือคุ้นเคยกันเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และสามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็น

5. สหกรณ์ร้านค้า คือ ร้านค้าที่ผู้บริโภครวมกันจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเอาเปรียบและความไม่เป็นธรรมในการซื้อสินค้า โดยสหกรณ์ร้านค้าจะจัดหาเครื่องอุปโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปโดยมิได้แสวงหากำไร

6. สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปได้ตามลำพังบุคคลเหล่านี้จึงรวมกันด้วยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครุ महाสารคาม จำกัด ได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2511 และหลังจากนั้นได้ดำเนินธุรกิจ ตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2511 โดยมีสมาชิกเริ่มต้น 1,813 คน และเงินค่าหุ้น 69,890 บาท โดยในระยะเริ่มแรกนี้ให้ข้าราชการครูมาช่วยปฏิบัติงาน ในฐานะเจ้าหน้าที่จำนวน 9 คน

ต่อมาปี 2521 มีการกำหนดตำแหน่งและเงินเดือนของผู้จัดการ ในปี 2527 ได้รับพระราชทานโล่ทองคำเป็นสหกรณ์ดีเด่น ลำดับที่ 1 ของประเทศและเมื่อกิจการของสหกรณ์

ขยายตัวขึ้น จึงได้จัดซื้อที่ดินแปลงใหม่เนื้อที่ 4 ไร่ในปี 2534 และสร้างสำนักงานมาตรฐานมูลค่า 50 ล้านบาท

ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด มีเจ้าหน้าที่ 26 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่มาจากการจัดจ้างทั้งหมด มีคณะกรรมการ 15 คน มีทุนหมุนเวียนถึง 2,695 ล้านบาท และสมาชิก 9,432 คน (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม. 2547 : 20)

ผู้วิจัยเป็นพนักงานคนหนึ่งของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด ปฏิบัติหน้าที่ในสหกรณ์แห่งนี้เป็นเวลา 27 ปี และเมื่อมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าสมาชิกมีความพึงพอใจในการบริการของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะยังไม่มียงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยความพึงพอใจของสมาชิกต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด โดยมีความหวังอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์ที่จะพัฒนาการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมวลสมาชิกให้ถึงระดับสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคามต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคามต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด ที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศและรายได้
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคามจำกัด

สมมุติฐานของการวิจัย

1. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด มีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด อยู่ในระดับปานกลาง

2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคามที่มีเพศ รายได้ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคามต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด โดยใช้กรอบแนวคิดของ อุทุมพร ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2542 : 21) เกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนในการรับบริการงานทะเบียนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี 4 ด้าน คือ

1. ความพึงพอใจด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
2. ความพึงพอใจด้านการจัดสำนักงาน
3. ความพึงพอใจด้านการจัดระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติงาน
4. ความพึงพอใจด้านการประชาสัมพันธ์

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด จำนวน 9,432 คน (ที่มา : ข้อมูลสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2547)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลการวิจัยระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 5 มีนาคม 2548

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สหกรณ์ออมทรัพย์ครู หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด
2. สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด
3. ผู้มารับบริการ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม ค่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ ด้านการจัดสำนักงาน ด้านการจัดระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติงาน และด้านการ ประชาสัมพันธ์

5. ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ขี้มเข้มแจ่มใสมีอัธยาศัยดี เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการติดต่อขอใช้บริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยเท่าเทียมกันเจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการรวดเร็วตามเวลาที่นัดหมาย การแต่งกาย ของเจ้าหน้าที่เหมาะสม

6. ด้านการจัดสำนักงาน หมายถึง สถานที่ตั้งสำนักงานเหมาะสม สำนักงานมีป้ายบอก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน สำนักงานจัดสถานที่ให้บริการอย่างเพียงพอ สำนักงานสะอาดเป็นระเบียบ สวยงาม การจัดโต๊ะ ทำงานมีระเบียบ สะอาด สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่ วางเอกสาร ที่นั่งรอ มีเพียงพอ ห้องสุขา สะอาด สะดวก พอเพียง สถานที่จอดรถมีเพียงพอ

7. ด้านการจัดระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติงาน หมายถึง ระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติ เหมาะสมระเบียบขั้นตอนง่ายต่อการปฏิบัติ ขั้นตอนปฏิบัติในเอกสารเข้าใจง่าย

8. ด้านการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การแจ้งข้อมูลข่าวสารทั่วไปสมาชิกทราบการ ประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของสหกรณ์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์สมาชิกการ ประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ การตอบปัญหาของสมาชิก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด ในการวางแผน การบริหาร และการดำเนินงาน ด้านการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการตอบสนองความพึงพอใจสูงสุด ของสมาชิก